

TÜRK DİL KURUMU
Genel Merkez Kurulu
Tutulgası

Genel Sekreter Vekili: Hasan Reşit Tankut

Ü y e l e r : Besim Atalay, Ahmet Cevat Emre, Ali Canip Yöntem,
Refet Ülgen, Doktor Mehmet Ali Ağakay.

/Başkan Maarif Vekilliğinde meşgul olduğundan, Genel
Sekreter İbrahim Necmi Dilmen ile Kolbaşı Naim Onat
İstanbulda bulduklarından gelememişlerdir./

G Ü N D E M

- 1 - Geçen toplantı tutulgasının okunup onanması;
- 2 - Genel Sekreterliğin önermeleri;
- 3 - Saymanlığın önermeleri;
- 4 - Kolların önermeleri;
- 5 - Gelen kâğıtlar.

K A R A R L A R

- 1 - Geçen toplantı tutulgası okunarak olduğu gibi onandı.

2 - Genel Sekreterliğin Önergeleri Üzerine Görüşüldü:

- a) Genel Sekreter Vekili; satın alınacak bina sahibi Bay Muammerle görüştüğünü, Bay Muammerin evvelce elli binden aşağı inmeğe razı olmuşken şimdi ancak elli bin liraya satabileceğine dair bir mektup vermiş olduğunu bildirmekle bu fiyatla bu binanın da alınmasından vazgeçilerek bugün içinde bulunduğumuz binanın bir kısmını sahibine bırakmak, kalan katlar ile tavan arası üzerinde mal sahibiyle yeniden görüşülerek kira, müddet, kalorifer sarfiyatı, eğer icap ediyorsa, su, tenvir, teshin ve çukur boğaltma üzerinde yeniden bir anlaşma yapılması ve bu yeni vaziyetin konturata bağlanması hususunda Genel Sekreterlikle Saymanlığa yetke verilmesine;
- b) İki ay mezuniyet alan Ahmet Cevat Emrenin her iki aylığının da peşin olarak kendisine verilmesine;
- c) Genel Sekreterliğin yaz çalışmalarını ve işyarların izin haklarını kullanmalarını geçen Genel Merkez Kurulu kararlarına dayanarak düzenlemiş olan genelgesi okundu /1/ aynen kabul edilmesine;
- d) Genel Sekreterliğin yaz çalışmaları hakkındaki genelgesi müzakere edilirken; Besim Atalay, yapılması ve Kolbaşılarla Uzmanların mutalâası sorulmuş olan sözlük meselesini açarak bu bapta şifahi bir teklifte bulunacağını ve bu teklifin aynen nakline ve mutalâaya iştirak eden

---

/1/ a. Kurum yaz çalışmaları için İstanbulla gitmeyecektir. Ancak yaz tatilini İstanbulda geçirecek olan Saylav Kolbaşıların orada bulunmalarından asıqlanmak maksadıyla İstanbulda Maarif Vekilliğinin göstereceği bir toplantı merkezinde görülmesi zaruri işlerin başarılması maksadıyla bir Başuzman, iki memur ve iki daktilo ile lüzumlu kitap ve eşyanın İstanbulla gönderilmesine;

- b. Bu memurlara, gidip-gelme ikinci mevki tren ücretleriyle İstanbulda çalışmaları günler için gidip-gelme nakil vasıtası masrafı olarak maktuan elli kuruş verilmesine karar verildi (/+/). Genel Sekreterliğin Önergisi zabtın sonuna aynen geçirilmiştir.
- c. İşyarların senelik azami birer ay mezuniyetlerinin Genel Sekreterlikçe sıraya konulmasına karar verildi.

arkadaşların isimlerinin de aşağıya kaydedilmesine /1/, İstanbul-
da çalışacak Kurum bölüğünün çalışmalarına lüzumlu kitap ve sair-
inin nakliye masrafinin ödenmesine;

- 2) İzin alarak vazifeden ayrılmış olan işyerler, mezuniyetlerini
fazla uzatabilmek ve bir ay sonra İstanbulda bağlıyacak Tarih
Kurumu emrine girmek maksadiyle esaslı olmıyan ve her yerde
tedavisi kabil olan bazı rahatsızlıklarını bahane ederek rapor
göndermekte veyahut Tarih Kurumundan tavsiye ve teklif mektupları
almaktadır. Şimdi İstanbulda mezun bulunan daktilo Müzdat Ünsa-
lan'ın mektubu ve raporu bu meyanda mutalâa edilmiş olduğundan
raporda gösterilen müddetin hitam tarihi olan 18 Temmuzda iş
başında bulunmasının kendisine, ve diğer arkadaşlarının maduriye-
tini mucip olacağı için böyle teşebbüslere kalkışmamalarının
kendilerine bildirilmesine karar verildi.

3 - Saymanlığın önermeleri üzerine görüşüldü :

- a) Divanı Lûgat-it-Türk tercümesi içinde çalışmakta olan muvakkat
işyer Şevket Kutkan'ın bu iş bitinceye kadar memuriyetinin aynı
şartlar altında uzatılmasına;

-
- /1/ (1) Dil Kurumu, Türk dilinin süzülmesi, gelişmesi ve genişlemesi ereği-
le kurulmuştur. Yabancı kelimeleri toplıyacak olan yeni bir lûgat
kitabının yazılması bu ereğe uygun değildir.
- (2) Böyle bir (Sözlük), yapılan devrimden geri dönmek gibi ağır görünüş
gösterecektir.
- (3) Bu sözlüğe alınacak olan yabancı kelimelere dilimizde yaşamak hakkı
vermiş olacağız. Bu yüzden de böyle bir sözlüğün yazılmasını doğru
bulmuyorum, çünkü beklediğimiz dil genişlemesi işi gecikecektir.
- (4) Böyle bir sözlük lâzım, bu yapıp durmaktadır, bu kitaplar, böyle
bir ihtiyaç varsa onu kapatacaktır.
- (5) Hepimizin de imzasını taşıyan (Kılavuz) bu sözlük çıktıktan sonra
büşbütün unutulacaktır.
- (6) Atatürk'ün/çok titredığı ve Parti programına dahi dil devrimi
geçtiği halde böyle bir sözlük bizi büsbütün gülünç bir duruma soka-
caktır. Bu düşüncelerle, böyle bir sözlüğün Kurumca yapılmasını
kabul edemeyeceğiz.

- b) Kolbaşılarımızdan Refet Ülgen'in kızının düğününe Kurum namına götürülmüş buket bedelinin faturası mucibince sarfına karar verildi.

4 - Kolların önermeleri:

- a) Lûgat ve Filoloji Kolbaşılığının önermesi okundu. Bayan Muhteşem İliter'in hizmeti kabul edilerek zarurî masraf karşılığı olmak üzere kendisine otuz lira verilmesine;
- b) Lûgat ve Filoloji Kolbaşılığınca Dedekorkut'un Şakir Ülkütaşır tarafından elli lira ücretle taratılması muvafık görülmüş olduğundan, mesai saatlerinin dışında çalışmak şartıyla bu işin kendisine verilmesine;
- c) Terim Kolbaşılığının mesai saati haricinde çalıştırdığı daktilolara bir ücret verilmesi hakkındaki önermesi okundu. Bu aynı mesele için Bayan Müzdat Ünsalan'la Bayan Cemile'ye verilen ücret esas tutularak Bayan Nezihe Saygın ile Bayan Hale Hepoer'e yarımşar tatil günü için ikişer buçuk lira, Bayan Vedia Akayın'a da bütün bir tatil günü için beş lira verilmesine karar verildi.

Radlof Kolunun teklif ettiği Brockhaus adlı kitabın Kurum tarafından satın alınmasına karar verildi.

5 - Gelen kâğıtlar :

- a) Kuruma üye olmak isteyen Ömer Asım Aksoy'un (Gaziantep Saylavı) Kuruma 28.V.1939 tarihinde verilmiş olan talepnameşi okundu. Bu zatın edebiyat hocası olduğu ve dil işleriyle uğraştığı Kolbaşılarımız tarafından bilindiği ve kendisi de hâlen Saylav bulunduğu için başka bir tahkike lüzum görmeden Üyeliğe kabulüne ve kendisine bildirilmesine;

b) Ulusal Matbaa sahibi Ahmet Ulus'un Kaşgari'nin basımı hakkındaki 7.VII.1939 tarihli teklif mektubu okundu. Mektup, esas itibariyle bu basım işinin kendisiyle konuşulmasını teşvik eden teklifleri muhtevi olmakla beraber, kitabın tabı' plânına göre tanzim edilmemiş olduğundan, Kaşgari'nin evvel-emirde bir tabı' plânı yapılmasına ve plâna göre gerek Ulusal Matbaadan, gerek Ebuzziya Matbaasından yeniden teklif mektupları istenmesine karar verildi.

Etimoloji ve Lengüistik Kolbaşısı Hasan Reşit Tankut, Adana, Mersin ve Hatay mıntakası için Parti siyaset Divanı tarafından Parti Müfettişi intihap ve tayin edilmiş olduğundan, kıy tatilinde tekrar gelip işine başlamak üzere kendisine altı ay mezuniyet verilmesine karar verildi.

Gündemde başka bir şey kalmadığından toplantıya son verildi.

Genel Sekreterliğin Önergesi:

2 Temmuz 1939 da Başkanın huzuriyle toplanan Genel Merkez Kurulunun yaz çalışması için verdiği karar üzerine Sayın Sayman ve Kolbaşılarda görüşülerek ittifakla varılan netice aşağıya alınmıştır. İşlerin bu tertibe göre düzenlenmesini Sayın arkadaşlarımdan hürmetle rica ederim.

1. Kurum İstanbula göçmiyecek, her vakit olduğu gibi tam teşkilâtiyle Ankarada çalışacaktır.

2. Yazı İstanbulda geçirmek isteyen Saylav arkadaşların orada buldukları müddet içinde kitap tetkiki, basım işleri gibi İstanbulda bitirilmesi icabeden işleri bir arada görülebilmeleri için Maarif Vekillikinden Bayazıt civarında bir toplanma merkezi istenildi.

3. Vekillikçe gösterilecek olan bu yerde bir Başuzman, iki memur ve iki daktilo bulunacak ve bunlar oraca kararlaştırılarak tatbik sahasına konulacak işleri göreceklerdir.

Bu maksatla ve mezuniyetlerine sayılmak üzere:

Garp Dilleri Başuzmanı	Bay A. Dilaçar
Derleme Kolu sekreteri	" Ferit Develü
Lûgat-Filoloji "	" İhsan Giray
Daktilo	Bayan Mezihe Saygın
"	" Saadet Diniz

Götürülmektedirler.

4. Hazırlanan kitap ve sairiyi oraya götürüp yerine yerleştirmeye Bay Ferit Develü memurdur. Bu sekreter aynı zamanda İstanbulda bulunduğu müddetçe Büro işlerine bakacak ve eşyayı muhafaza edecektir.

5. Bu memurlar ayın onunda İstanbulda bulunacaklardır.

6. Yayın Kolbağısı yaz tatilini İstanbulda geçirmek istediğinden bugün için sıklet merkezi İstanbula geçmiş olan basım işini orada düzenlemesi kararlaştırılmıştır.

7. Sayman Bay Besik Atalay tatil zamanını İstanbulda geçirecek, burada Saymanlık işlerinin günlük kısmını sekreter Bay Tonguz Alp çevirecektir. Saymanlık işlerinden İstanbulda düzenlenmesi zarurî kısımlar bağıgösterince, Saymanlık sekreteri Bay Tonguz Alp beş on gün için muvakkaten İstanbula celbedilecektir.

8. Kaşgarî işi basıma vermek kıvamına geldiği için matbaaya verilince, Ankarada bu işte çalışan Bay Şevket Kutkan bir hafta veya on gün için İstanbula gönderilecektir.

9. Kollar, memurlarına biri geldikten sonra diğerini göndermek şartıyla azami birer ay izin verecektir. Bu mezuniyet listesinin tanzim edilerek ayın sekizine kadar Genel Sekreterliğe verilmesini dilerim.

10. Radlof, Yakut tercüme heyetleri ve kütüphane bu mezuniyetten istifade ederken mes'ul ve vazifeyi her vakitki gibi yürütmeye salâhiyetli bir vekil bırakmağa mecburdur. Genel Sekreterliğe bu hususta kanaat gelmezse mezuniyet verilemez.

11. Bu memurlara geçen senelerde olduğu gibi gidip gelme ikinci mevki bilet alınacak ve İstanbulda çalıştıkları müddetçe şehir içi gidip gelme günlük yol masrafı karşılığı olarak devam ettikleri günler için maktuun elli kuruş verilecektir.

12. Büro Şefi Ankarada kalacak işlerin idare ve tanzimine nezaret edecektir. Vazifeten İstanbula gidip gelmesi için kendisine iki aylık tüccar bileti alınacaktır.

13. Bunlardan başka vaziyetler mülâhaza buyurulursa onun da bildirilmesini rica ederim.

Genel Sekreter
adına
H. Reşit Tankut

Başkan	Genel Sekreter	Sayman
Üye	Üye	Üye
Üye	Üye	Üye

Aslı sibiridir.

